

طاشينك
روزنامه
TACHINK
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN POLITIQUE & LITTÉRAIRE
Imprimerie Mamourian
SMYRNE

ԴԱՇԻՆԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	ՏՐԳ	ՎԵՑ	ՕՐ
ԻՋՄԻՐ	80	40 1/2	20
ՊՈԼԻՍ ԵՒ ԳԱԼԱՒ	80	40 1/2	20
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ	25	13	30

Նամակներ պէտք է ուղղել՝ Խմբագր. «ՀԱՇԻՆԿ»
Մամուլական Տպարան — Իզմիր
Rédaction du Journal Arménien «TACHINK»
Imp. Mamourian — Smyrne

24 հրատարակում ձեռագիրներ չեն վերադարձուի

10 ՓԱՐԱ

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Օսմ. Խորհրդարանը իր անդամներին չընդունելու թափուր և ոգևորությունը հունի կարծես իր երկրորդ չընդունելու ընթացքին, հասնելու անոր որ վերջին ընտրություններից անթիվ մղումը պայքարները շատ բան յուսադրել կուտային, քանի որ կր հաշտության թէ մեր երկրին էլ մեծ մարդոց ընտրելի կացությունները չուրջն էր որ այնքան անկարելի աղմուկ և այնքան անօգուտ աշխատություններ թափուրեցաւ մեր երկրին ամեն կողմերը:

Մենք չենք հաւանք անալիս մէկուսուներուն, բայց, ինչպէս կըսեն, եկողը փնտռել կուտայ իր նախորդը: Տղան ծընած օրէն յայտնի կըլլայ, կըսեն, ասկա որչափ ճշմարիտ է մանաւանդ Օսմ. Խորհրդարանի այս չընդունելու համար:

Որչափ Ա. չընդունելու աղմուկը ու փաթեթը չընդունելու ծնած օրէն մինչև մեռած օրը, նոյնպէս անաղմուկ ու անջնկ կը թուի ըլլալ Բ. չընդունելու, այնպէս որ Խորհրդարան կայ թէ չիկայ, մարդ կարծես կուզէ քիչ մը տարակուսել:

Անցած չընդունելու, որչափ ալ որ քիչ գործ տեսնուցաւ, նորէն բան մըն էր, եւր Սահմանադրութեամբ մը օժտուած երկրի մը համար նոր կարգեր, նոր ծրագրեր, նոր վարկեր քուէարկուեցան գոնէ, հոգ չէ թէ անոնցմէ շատերը չի գործադրուեցան: Հիշեցը, իրենց բոլոր թիւրութիւններով աւելի աշխատու գործեր կատարեցին, քան ինչ որ նորեքը չեն յուսադրեր: Գոնէ Պաշտօն էջ. մը ունէինք անեման, որ եթէ գործ ալ չի տեսնուէր, գոնէ խնդ ու խելաւ կը պօռար մարդը: Պաշտօն էջ. Օսմ. Խորհրդարանի չնորհու հնաքն էր կարծես և Խորհրդարան մը որ չուենար Պոչ մը, խուր ու համբանքը վարձարան մը կը դառնայ կարծես:

Ինչ որ կարելի է ըսել Օսմ. արդի մէկ պոստութեան ամբողջական համար, գոնէ առ այժմ, անիկա չի թուի ըլլալ, ու չի ալ խոստանար ըլլալ, ինչ որ էր մէկ խօսք վառախը: Նորեքը զեռ ուր որ են հոն կը մնան, տեսակ մը ուղի ուղի կը կուտ աղաղոց նման, որոնց ամէն բանը զանդաղ կըլլայ, և լեզու ալ ուղի կըլին: Նորեքը Բոլորովի առակի կատարել պէտք անչարժ են առ այժմ, հակառակ անոր որ բոլոր անոր լծողները համասեռ տարրերէ կը բաղկանան, բոլորն ալ խալիս խուրիս Իթիհատականներ են, բայց ըրած զրած մը չունին: արդէն նմանասեռութիւնը ինքնին ձախորդութիւն մըն է:

Արդեօք գործ չկայ: Անդամներին չընդունելու, հին գործի մը տապալելէ վերջ, անչալ առ զժողովը առաւ էին: Բայց ներկայի մէջ միթէ՞ աւելի ծանրակշիռ և մտահոգիչ վիճակի մէջ չի գտնուի երկրորդ: Պատեւազմ մը ունինք որ տարին տասներկու ամիս նիւթ կընար մատակարարել Խորհրդարանին, ուրիշ բաները մէկ կողմ թողնելով, բայց չնկատ մէկը որ պատեւազմի մասին և առհասարակ այս երկրին ներքին և արտաքին գլխէն անցող փոթորիկներուն վրայ բերան բանար և ջուխտ մը խօսք ըսէր: Արդեօք Խորհրդարանին մէջն ալ պատեւազմին վրայ խօսիլը արգելուած է:

Երկրին անգործութեան, սղութեան, մարդասպանութեան և առհասարակ չարքներուն մասին բերան բացող մը չի կայ: Նոյն իսկ մեր էն շատախօս երեսփոխաններէն վարդգէսն ու Զօրապետ իրենց խօսքերը տիրիմով կը խօսին այս չընդունելու, մինչ անգին Հայաստանի մէջ խժըղ-

ժաթիւնները քիչ մը չափէն աւելի վրայ դրած են, և անցեալ չընդունելու անոնք իրենց խօսքի առեւտուրը դանձմարով կը կշռեն:

Երբ ասոնք չեն խօսիլ ինչո՞ւ ուրեմն սղութեանք որ, օրինակի համար, Իզմիրի ու կեբերան նորնարի հայ մէկուսը բարձրորդ, Լակեր վահան Պարտիզանական շնորհաշուք ձայնը զեռ չառնիք: Իզմիրի բնակչւթիւնը անգամ հետնորդ հայ մէկուսը, կըսեն թէ լուսնի հին դպրոցին սիրահար աշակերտողներէն է. լուսն ալ առաքինութիւն է, երբ մարդ խօսիլ չի գիտեր: Լակեր Պարտիզանական լաւ կընէ իթէ բընաւ իր ձայնիկը չի հանելու քաղաքականութեան հետին: Ի՞նչ որ լուսն ոսկի է կըսեն, մանաւանդ մէկուսին լուսնը, որ 50 ոսկի կարծէ ամսական, մինչ խօսիլը կապար է և յաճախ ալ կապարխառն կեղծ զրամի նման մէկուսին լալալութիւնը կընայ ցուցադրել: որչափ ալ որ ընկեր վահան օրինաւոր ընտրուած պատգամաւորն ըլլայ Իզմիրցուն:

Միւս հայ մէկուսներն ալ շատ չեն խօսիլ այս տարին: Երեւի թէ կարգը գործելուն եկած է: Հայ մէկուսները թիւով տասը հատ են, ոմանք անոնց ինը հատ ըլլալուն վրայ դեռ կը սնդեն թէ: Հայ մէկուսները իրենք իրենց մէջ կը խորտին եղեր խմբակցութիւն մը կազմուեաւ: այս աւելորդ վաճառքի խեղճութիւն իր տարուած էր, ալ ինչ տեղը կար խմբակցութիւն անուանի ալ: Ի՞նչ մի որ ամենքն ալ նոյն անուանին, նոյն դրօշին տակ գործողներ էին, բացի մէկ երկուքէն, որոնց խօսքն անգամ չի ըլլար:

Խորհրդարանին այս տարուան վիճարանութիւնները շատ եւալան են: Գոնէ առարկայի թէ պատերազմի մէջ գտնուող երկրի մը սգաւոր կըլլայ և սուգի մէջ ինչ նիւթ կարելի է հայթայթել: Մենք ասոր հակառակը կը տրամաբանենք: Կրօնի, աղմուկի չուր միջոց գոնէ չընդունել մը կըստեղծուի, մէջ մտնողներ չեն պալսի: Գոնէ կուտողները իրարմէ զատուեալ համար: Ինչո՞ւ գոնէ պատերազմին թեր կամ զէմ կարծիք մը չի փոխանակուի երկրին էն ձեռնառ ժողովին մէջ: ասկա զարմանքէ աւելի կ'ապշտեն մեզ: Ո՞վ է որ պիտի վարէ պատերազմին ճակատազիրը: միայն զինուորականութիւնը, միայն կառավարութիւնը, հապա ժողովուրդին և իր ներկայացուցիչներուն գործը ինչ պիտի ըլլայ: Հարցնող փնտող կայ ժողովուրդին կարծիքն ու կամքը թէ պատերազմին շարունակութիւնը կ'ողջ թէ ոչ:

Ասանկ Խորհրդարան մը նիստ գումարուի ալ մէկ է, չի գումարուի ալ:

Բայց ինչ կըսենք, եթէ Լատուած մի' արասցէ, չի գումարուի, Պոլսը մեր սա խորհրդարանական խմբագիրները ինչպէս գրիչ չարժեն և Պոլսահայ թերթերը ինչո՞վ լեցնեն իրենց այն պօշ սիւնակները, ուր կէս մեթր փունթոնոց տան դուլս գլխաւ գրեւորութիւնները ամենէն անտի ոչնչաբանութիւնները և յաճախ ալ իրար ծեծելու և իրարու հայտնիութեան փայփայանքները, որոնք ապահովարար, անցեալ չընդունելու տէրեւէյութիւնէն ժառանգութիւն մնացած ըլլաւ են: Զօրապետի չի խօսիլ, ամենի մէկուս վարդգէսին իր Թէքը կորսնցընելու զօրագրութիւնն ունենալէ վերջ իր հմայքն ու խրճն ալ կ'որսնցուցած կ'երեւի, յորմէ հետէ այս չընդունելու

Իթիլաֆական Պոչուն պօշտովը եղաւ խորհրդարանական նիստին մը չի կարողանալով կնքել իթիլաֆական և անոր դաշնակից արքանեակ համախոհներուն հետ:

Վառմանէն միայն կը յուսանք որ Պոչուն տեղը բռնէ և վարդգէսին հետ փոխասաց դառնայ, բայց եկուր տես որ ան ալ հայ է, և երկու միենոյն տան խորոզ, ինչպէս կըսէ առածը, միենոյն աղբիւսին վրայ իրարու հետ չեն ըրուներ:

Բայց անհրաժեշտ է որ մէկը ստեղծուի, քոնի որ խորհրդարանական կեանքին առաջդիմութիւնը կը պահանջէ այդ: և առանց կուտագանութեան բան մը չի չինուի, այդպէս գոնէ կը մտածեն ու կը տրամաբանեն անոնք, որ կուտագանութիւնը կեանքի նշան ըլլալ կը դաւանին, և խաղաղութիւնը՝ մահաւան:

Ահա թէ ինչո՞ւ համար խորհրդարանական այս չընդունելու անդամներին չընդունելու ու ոգևորութիւնը, որովհետեւ կրուալան չունին, և կուտուեալ համար մինչև որ վառմանին բերին մէջ թուրքերէն լեզուն բուսնի, վարդգէսին աչքը դուրս կուգայ իր զէմ Պոչուն տեղը և անոր պէս կուտակից մը դառնուեալ անյուստութիւնն:

Ասկէ կը հետեցնենք թէ այս չընդունելու ընտրութիւնները լաւագոյն կերպով չեն եղած:

Արդ, հոգա՛ր ամիսս ուրեմն մըղուած անսահման պայքարին:

Ա.Վ.Ս

ՀԱՅԵԼԻՒՆ ՄԵՉ

Պատրիարքական չընդունելու մը ընտանեկան բարուց ապականութեան յաճախութիւնը դատապարտելով կ'ապառնայ ապագային կատարուած ամուսնութեանները հրատարակութեան տալ, «զգուշացնելով այս առթիւ եկեղեցւոյ պաշտօնէութիւնը յատուկ չընդունելու, որպէս զի եկեղեցւոյ Ս. խորհուրդներէն զրկուած պահանջ մասին անոնք, որոնք հոգեւոր դատապարտութիւն կրած են իրենց մեղապարտ կեանքին համար, և ամուսնութեան ուսումը»:

Նկատ գնաց և վաղուցն սկսեալ այլիս ընտանեկան բարքերու ապականութիւնը պիտի դադրի...:

Ո՞վ, Ա. տուած քու անուանող ինչ տխմարութիւններ կ'գործուին, բացառանքիւ ժամանակը չէ, ըսէ՛ք...:

Ո՞ր դարուն մէջ կ'ապրինք, որ երկրին մէջ և ինչ երկրի տակ...:

Արդեօք Պատրիարքարանը խնդրով չընդունելով ամուսնութեան օրէնք մը եթէ չինէր և կրօնական բարձրագոյն իշխանութիւնէն, կ'սթողիլուէն, վաւերացնելն ետք իրարկութեան դէմ, շատ աւելի խնդիր գործ մը ըրած չպիտի ըլլար, քան վերին տղայամիտ չընդունելուն:

Ո՞վ ըսաւ, նոյն իսկ թէ այսօր ու է կերպով իրաւունք ունի Պատրիարքարան մը կամ կատալութիւնները մը արգելելու այն կամ այն կողմին կրկին ամուսնութեան իրաւունքը, ընդունելով որ այլը կամ կինը յանցաւոր ըլլայ և ամուսնութեան իրաւունքն իրաւունքն ստանայ մին կամ միւսը:

Այսօր կ'ենեն մեր կրօնական կամ դատաստանական ժողովներն ամուսնալուծութեան մը կ'ենեն, ենթադրենք որ այն յանցաւոր ըլլայ, որով կ'իյնայտարու կ'ենեն ամուսնալուծութեան, իսկ այն, ո՞չ, ո՞ր օրէնքով, ո՞ր կանոնով: և ամուսնալուծութեան արգելք ունեցող

այն կամ կինը կ'ամուսնակալու տրուած արգելքին, երբէք, այլ միջոց մը կ'գտնէ ամուսնալուծութեան օտար պատկով մը և ապա ինչ կ'ապառնայ, մեր եկեղեցին կ'անջնայ անոր օրինաւորութիւնը...:

Այս խնդրատակութիւն մը չէ...:

Եւ մեր օրէնքը այդպիսի արգելք մը չ'ունի ամուսնակալի չքաջակերն անգարայութիւնը, անտարակոյս: Ենթադրենք պահ մը որ արգելիս այլը կամ կինը ու է կերպով չ'աղողի ամուսնալուծութեան, ինչ պիտի ընէ, պիտի լքէ իր սիրահարը կամ սիրուէին, ո՞չ, այլ անոր հետ պիտի կենակցի, ուրեմն լաւագոյն չէ՞ երկու կողմերն ալ ազատ թողուլ զիտցածներն ընելու, ինչպէս կ'արտադրեն ընդհանրապէս քաղաքակիրթ երկրներու ամուսնալուծութեան օրէնքները:

Որդ՝ փոխանակ զէպի առաջ քալ մը անուելու, ինչ կ'ընէ մեր Պատրիարքարանը, անհիմն չըլլա՞ր քրական մը կ'ենեմ հրապարակ, միջնադարեան պաշտօնութեան մը որ զօրագրաբար ծաղու առարկայ կ'առնայ ամենու կողմէ...:

Պատրիարքարանի մեր օրէնսդէտ եւ կեղեցականներն զրկուելուն մէջ մինչև որ չ'ենեն թէ ամուսնութիւնը այլ ու կ'ունի միջև կըսուած ընկերակցութիւն մըն է, ո՞չ օրէնք կրնան չինել, ոչ ալ տրամաբանել շատ շատ երբեմն անգործադրելի հրամաններ կրնան արձակել ու վերին չընդունելուն նման ալ զրուս-գործողներ արտադրել...:

Զանոնք մտիկ ընողներուն շատ բարեւ:

ԵՍ

Գ Ի Ր Ք Ե Ր Ը

Ռօմէօ եւ Ժիլիէթ (Շէյքսպիր), Թրգմ. ՄԵՐՈՐՊ ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ: Լա Ռօշֆուրըի Առաճանքը՝ Թրգմ. Ն. Հ. ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ:

Հայկական դպրութեանց ծերունազարդ այլ անխնայ վաստակաւոր, փրանսահայ լաւագոյն բառարանին հոյակապ հեղինակը, որուն այնքան բան — կամ բառ — կը պարտինք այսօր զրիչ չարժողներս, Լաֆօնթիւի Առաքնութեան անգործադրելի թարգմանիչը, այս անգամ լուգայ մեր ազգային աղքատիկ մատենադարանը ճոխացնել տիեզերական գրականութեան հրաշակերտներէն մէկուն հայացումով — Շէյքսպիրի Ռօմէօ եւ Ժիլիէթը չէր կըրնար գտնել աւելի գուցեւորտ, հաւատարիմ ու արժանաւոր թարգմանիչ մը՝ քան Իզմիրի գրական հասակները: Ի գուցէ որ Մեսսայ Նուպարեան ամբողջ թեղուն կեանք մը ապրած է Յոնիական Դիոնիսի գիրկը: Սիրով յաւիտենական եղբորդութիւնը զգալու և զայն աստուածային հանձարի մը արտայայտութեան մէջէն հայացնելու համար պիտի չի պակուր իրենի լեզուական ներուժն ու կուտ հմտութիւնէ մը զատ՝ հոգեկան անհրաժեշտ խանգաղանքն ալ:

Նուպարեանի Ռօմէօ եւ Ժիլիէթը մեր թրգմանայ աշխարհագրութիւն յաղթանակներն մէկն է՝ տարուած այնքան անմատչելի գեղեցկութեան մը զէմ որպիսին կը ներկայացնէ Շէյքսպիրեան հրաշալի ինքու՝ Պարզութիւն, յստակութիւն, ճշմարտութիւն, չքեղութիւն, ո՞չ մէկ բան կը պակսի այս թարգմանութեան մէջ:

Ցաւալի է որ այնպիսի մագիստրոս հեղինակ մը որպիսին է Մեսսայ Նուպարեան տակաւին դուռ չըլլայ պէտք եղած նիւթական աշակցութիւնը իրոյն ըժանջու համար իր միւս չարք մը թարգմանութիւնները որոնք անտիպ կը մնան և

Առաջիկայ երկուշաբթի օր անակն
սնկերու և տեսակնհրու վաճառումս
յուն օր մը պիտի ըլլայ:

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՆՇԱՆԱԿԷ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ

Ուրեմն պէտք է ընդունիլ ո եւ է ԲՕԼԻՍ որ չէ խմբարուած ի նպատակ ապահովագրեալին եւ չէ երաշխաւորուած առաջնակարգ նեկթերունք մը:

1. ՆՈՐ ԲՕԼԻՍԸ

Տարեկան շահաբաժիններու վճարումով, որ կոչուայ իր ապահովագրեալներուն ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ

ԷՔԻԹՍՊԼԸ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ,
ՏԱՐԱԿՈՅՍ ԶԿԱՅ ՈՐ ԻՏԷԱԼ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Է ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼԻՆ ՀԱՄԱՐ

Եւ իրօք անժխտելի է առանց սեղմումի որ կը նախատեսէ պատերազմի վտանգը առանց յաւելուածական վճարումի, որու փոխատուութեան արժէքները, ի հարկին Բօլիսին վերագնումը, բոլորն ալ արձանագրուած եւ երաշխաւորուած
ԷՔԻԹՍՊԼԸ նոր Բօլիսին մէջ:

2. ԷՔԻԹՍՊԼԸՆ 50 ՏԱՐՈՒՆԷ Ի ՎԵՐ ԳՈՅՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԻ

ԷՔԻԹՍՊԼԸՆ ԻՐ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԵՒ ՈՒՆԻ ԱՐԵԱԻ ՔԱՆ 500,000 ԸՆՏԱՆԻՔ
ՎՃԱՐԱԾ Է ԻՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԿԱՄ ԱՆՈՆՑ ԺԱՌԱՆԳՈՐԴՆԵՐՈՒՆ 3'671.000.000 ՄԻ

ԻՐ ACTIFԸ 1910 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 31ԻՆ ՀԱՍԱԾ Է	2.564.000.000 ՖՐՔ.Ի
ՈՐՈՎ ԱԻԵԼՑԱԾԸ ԻՐ PASSIFԻՆ ՎՐԱՅ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ	441,000,000 ՖՐՔ.
1909ԻՆ ԻՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ՎՃԱՐԱԾ Է ԻՐ ԺԱՀԱՐԱԺԻՆ	49,000,000 --
1910ԻՆ -- -- -- -- --	55,000,000 --

Հասարակութեան առջեւ այս առաւելութիւններով ներկայացող ընկերութեան մը պէտք է դիմել անշուշտ՝ ապահովագրելու ու եւ տիրանալու համար Բօլիսի մը, որ խմբագրուած ըլլա՛յ գերազանցօրէն նպատակաւոր պայմաններով եւ ըլլա՛յ միանգամայն ամենէն առատաձեռնը:

ԻԶՍԻՐԻ, ՇՐՋԱԿԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՐՇԻՊԻՂԱԳՈՍԻ
ԿՂԶԻՆԵՐՈՒ ԸՆԴՀ. ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻԶ

Լ. ԵՒ Լ. ՎԱՐՊԵՏԵԱՆ

Այի Եօրկի Կոստանդ Սիւլիստեան Վերխանէ Թիւ 9—13